

ПРОФЕСІЙНЕ СУДЖЕННЯ БУХГАЛТЕРА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ РЕЛЕВАНТНОСТІ ОБЛІКОВИХ ДАНИХ

З метою досягнення конкурентних переваг суб'єкти підприємницької діяльності активно вдаються до зміни управлінської політики, що передбачає прийняття стратегічних, неформалізованих, багатоцільових, нетипових управлінських рішень та рішень з ймовірнісним та невизначеним інформаційним забезпеченням. Такий стане речей призводить до необхідності удосконалення теоретичних та практичних аспектів функціонування системи бухгалтерського обліку як домінантної інформаційної складової системи управління. «Аксіоматичним є твердження, що менеджмент отримує інформацію переважно з бухгалтерського обліку, а також що така інформація не завжди перекриває запити її користувачів, має певні викривлення та потребує зв'язування з іншими інформаційними системи підприємства. Набуває популярності твердження про потребу розширення можливостей бухгалтерського обліку щодо сприяння виробленню сценаріїв розвитку підприємства або передбачення напрямків зміни окремих показників, зафіксованих у звітності підприємства» [3, с. 93]. Ідентифікація в інформаційному забезпеченні процесу прийняття управлінських рішень додаткових підсистем управлінського чи стратегічного обліку дозволить кількісно та якісно покращити інформування користувачів, задовільнити їх інформаційні потреби релевантними даними, проте наведені дії неодмінно призведуть до збільшення обсягів затрачених ресурсів на оброблення інформації, появи комунікаційних бар'єрів між продуцентами та користувачами облікової інформації, появи проміжних об'єктів обліку з низьким рівнем інформаційної цінності тощо.

Система бухгалтерського обліку є складною структурою з точки зору її організації та методів, які застосовуються в процесі оброблення інформації,

характеризується необхідністю застосування індивідуальних підходів до відображення господарських операцій, ідентифікації, систематизації та узагальнення відповідної інформації. Наведені завдання покладені на облікових працівників, що створює передумови до застосування ними власного професійного бачення, тобто професійних суджень щодо застосування облікового інструментарію при підготовці відповіді на інформаційні запити користувачів. «Професійне судження бухгалтера – це інструмент формування мінімально необхідної облікової інформації різноплановим користувачам, що підготовлена та визнана бухгалтером і ґрунтується на використанні його професійних знань, навичок, вмій та етичних норм поведінки з метою забезпечення бухгалтерськими даними управління економічними процесами, визначення результатів діяльності підприємства та його структурних підрозділів, ідентифікації та оцінки внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства, процесу розробки, реалізації та моніторингу стратегії підприємства, який гарантує надійність цієї інформації» [2, с. 140-141].

Професійне судження облікового працівника здатне в межах нормативно визначених вимог щодо організації та ведення обліку, а також звітування про результати фінансово-господарської діяльності підвищити релевантність інформації про здійснені господарські операції відносно інформаційних потреб користувачів. Цінність професійного судження забезпечується за рахунок дотримання переліку процедур його застосування в облікових процесах та при підготовці інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень (рис. 1). В основі застосування бухгалтером професійного судження перебувають спеціалізовані знання, професійні обов'язки, набутий практичний досвід, орієнтація на господарські потреби та інформаційні запити користувачів, інформаційні комунікації та особисті професійні якості. Саме дані аспекти забезпечують оптимальність вибору облікового інструментарію задля задоволення інформаційних потреб користувачів облікової інформації.

За результатами застосування обліковими працівниками професійних

суджень здійснюється вибір форм звітності, ідентифікація обставин для відображення в обліку витрат і доходів майбутніх періодів, обґрунтування вибору методів нарахування амортизації, оцінки запасів при їх вибутті, створення резервів й інших видів забезпечень, визнання доходів від виконання робіт (надання послуг), визначається алгоритм реагування на податкові різниці при визначенні податкового зобов'язання з податку на прибуток, формується підхід до розкриття інформації про надходження та витрачання грошових коштів тощо. Дані об'єкти обліку та звітності характеризуються власною активністю та маніпулятивністю щодо можливого, за допомогою облікового інструментарію, викривлення інформації про фактичний фінансовий стан та результати діяльності суб'єкта господарювання у певному звітному періоді.

«Важливою передумовою побудови ефективної системи бухгалтерського обліку на підприємстві, здатної максимально задовольняти інформаційні потреби користувачів, є визначення кількісних та якісних параметрів оцінки її ефективності» [1, с. 8]. Професійне судження бухгалтера одночасно виступає кількісним та якісним мірилом ефективності системи бухгалтерського обліку, адже здатне забезпечити достовірність та доречність облікової інформації у достатніх для користувачів обсягах.

Наведений алгоритм застосування бухгалтером професійного судження потребує належного регламентування, що може бути забезпечене шляхом внесення до внутрішніх розпорядчих документів положень, які б констатували його дії в межах чинного нормативно-правового поля, визначали алгоритм дій при прийнятті рішення про застосування професійного судження, зміст та формат комунікацій із зацікавленими сторонами та пов'язаними суб'єктами процесу оброблення облікової інформації тощо.

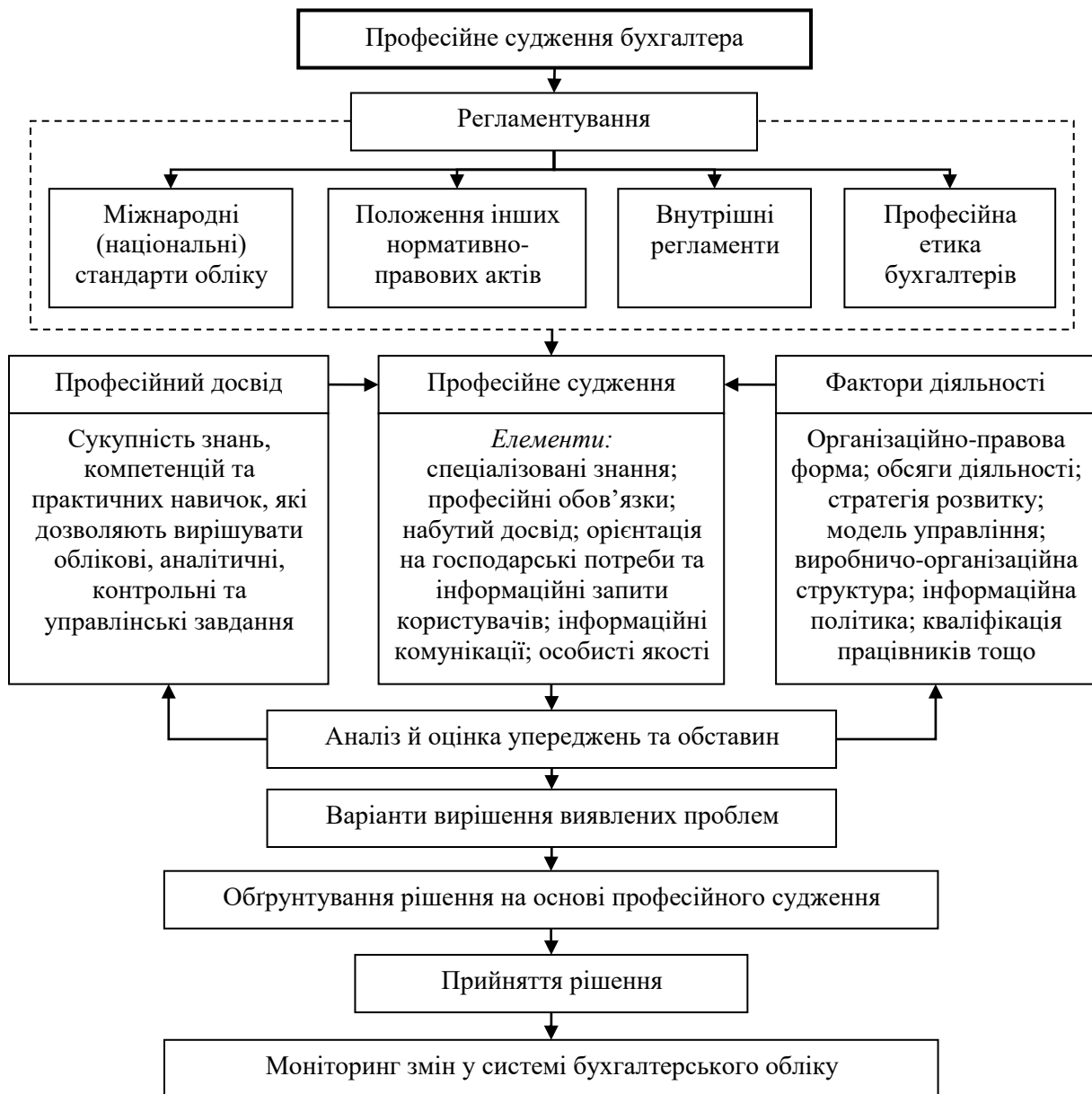

Рис. 1. Алгоритм застосування бухгалтером професійного судження

Список використаних джерел:

1. Кузь В.І. Ефективність системи бухгалтерського обліку на підприємстві. *Молодий вчений*. 2015. №5(2). С. 8-12.
2. Маренич Т.Г., Ковальова Т.В. Системний підхід до сутності професійного судження бухгалтера. *Бізнес Інформ*. 2022. №10. С. 132-144.
3. Пилипенко А.А., Тирінов А.В. Системна парадигма організації бухгалтерського обліку в умовах четвертої промислової революції. *Бізнес Інформ*. 2022. №5. С. 92-99.